

GAMBETTA

HE VARO

Bretouned keas, ne spountit ket
 'Vit klevet ar pez zo digouet,
 E kichen Paris, 'n'euz ket pell,
 Gant Gambetta, araog mervel.

Eun tenn doa bet enn he voellou
 Hag eun all ebarz n'he zourn deou,
 A lavarer 'barz en he di,
 Digant unan deuz he c'histi.

Goude kof bras paour Gambetta
 Voa en em laket da vreina ;
 Ma renke ann dud mont er mez,
 Pe vijent mouget gant ar c'houez.

Abarz zoken voa tremenet,
 E voa kommanset ar prenvet
 D'ober dezhan eur brezel kriz,
 Plas n'hini 'doa gret d'ann Iliz.

Goude voa maro ann Aotrou,
 Voa tennet outhan he voellou,
 Gant dek medesin voa enn ti,
 O sonjal dont d'he ambommi.

Kaer voa c'houeza n'he ziadren,
 Ar c'houez a zeue krevac'h krenv,
 Darbet voa deo be kontammet
 C'hoaz deuz ket gellet he viret.

Ar vedisinet 'deuz he benn,
 Deuz tennet neuze he empenn,
 Ha goude laket Gambetta
 'Barz n'eunn n'archet da beur-vreina.

ATTENMAD

— 2 —

Gambetta, epad he vue,
En doa gret brezel da Zoue :
Ha setu hen brema maro
Hep belek ebet var he dro.

He gorf breinet, enn eun archet,
Dre Baris a zo bet douget,
Ha var he lerc'h gant ho zokou
Teue tud gant sigarenou.

O komz divar benn ann den-ze
Lod a c'hoarze hag a fume
N'eur lavaret d'ar re dosta :
Maro mad eo 'ta Gambetta ?

Koulskoude, emezho, eo bet
N'he vuez gallouduz meurbet,
Ha kement den a voa er vro
A grene klevet he hano.

Brezel ar Pruss voa gret gantha,
'Hini Tunis, da ziveza ;
Ar Republik en doa fountet,
Ha Mac'hmahon en deus pilet.

Ar zoudarded skuiz ho diouskoaz
N'eil d'egile a lavaraz,
N'eur vont goustadik gant ar ru :
— Heman voa Repuplikan-ru !

Klasket n'oa pillat ar c'heroaziou
Euz an tiez hag ar skoliou,
Mes setu ma brema maro !
Doue var he lerc'h a jommo.

Kalz ilizou a zo prennet
Ganthan ha gant he vignounet,
Ha sounj en devoa serra c'hoaz,
Mes aze Doue en herpaz.

Ar c'hezegou voa droug ennho
O vont var lerc'h ar c'horf maro,
Hag e larent 'n eil d'egile :
— Heman voa enebour Doue.

Enebour voa d'ar veleien,
D'ar seurezet, d'ar gristenien,
D'ar freret ha d'ar jesuistet,
Brema vad eo boued ar prenved !

Ann dud a voa 'barz er ruiou :

— Perak kement a zispignou

'Vit enori korf Gametta ?

Goall ger eo bet d'eomp he larda.

Eur c'hreg oa eno o sellet

A bouez penn e deuz lavaret :

— Me m'ezuz kollet, grass d'ann den-ze
Va faotr siouaz ! 'barz enn arme !

D'ezhi a respouutaz eun tad :

— Ouspen evidoc'h, va greg vad,

A vouel c'hoas d'ho bugaligou,

Kollet dre faotou ann Aotrou.

Dispignet zo bet fors arc'hant,

'Vit ober he enterramant,

Divar goust hor bro revinet,

C'hoaz evithan n'euz ket pedet.

Hep kroaz ebet evel eur c'hi,

Gant kalz a drouz ha jolori,

Dre ar ruiou eo bet kasset,

He gorf neuze hanter-vreinet,

Ar zoudardet araog ar c'horf,

Kalz anezho a bec'he fors,

Dre ma renkent en em skuiza

'Vit enori korf Gambetta.

Ar framansounet miliget,
Ho merkou o doa displeget,
Da ziskuez int enebourien
D'ann Iliz ha d'ar gristenien.

Tud ha loened oll e voant skuiz,
O vale dre ruiou Paris,
Ha ne glevet nemet klemmou :
Perak 'ta kement a reusiou !

Oll n'em glemment 'met ar prenved,
A voa 'barz enn archet douget
O tibri hag o frikota,
Divar goust ar paour Gambetta.

Lavaret 'rent 'n eil d'egile :
— Gambetta gare ket Doue,
Mes ganeomp-ni 'ra vo meulet
P'endeuz gret d'eomp kaout eur seurt boued
O va Doue, na c'hui zo mad,
Pa roit d'eomp-ni boued dilikat,
Da zibri ama enn hon ez,
Epad ma'z euz kalz tud diez !

Red eo ve tud ber a spered
Pa gredont n'euz Doue ebet
Evidomp-ni a gred enha
Ama n'eur zibri Gambetta.

C'hui, prenved 'ta gred e Doue,
En eur zibri korf ann den-ze,
Elec'h hen 'deuz m'am beuz klevet
Ne grede e Doue ebet.

Bet en doa bet eur spered-bras,
Ganthan 'deuz gret brezel d'ar groaz ;
Mes Doue voa deut da skuiza,
Dirazan c'halvaz Gambetta !

Dirak Doue daoulinomp holl
Evit na'z afomp ket da goll,
Goude kaout poan ha trubulliou
Ama o tougen hor c'hroaziou.

Bretouned, kalz tud a veler
Hoc'h ober brezel d'hor Zalver,
Hag heb dale vezint barnet
Gant Jesus, skuiz 'deuz ho c'hlevet.

Kristenien, pa m'omp e bue,
Bevomp hervez lezenn Doue,
'Vit ma'z aimp goude da repoz
Ganthan ebarz n'he varados,

Gambetta a voa ganet e Cahors, e departamant Lot, d'ann 3 a viz ebrel 1838, maro e kichen Paris, d'ann deveze di-
veza euz ar bloaz 1882, pemp munuten araog an anter-noz.

Epad ar bloavez 1870 hag 71, eo hen eo a gommande d'ar Frans ar bez ; labouret en deuz kalz evit founta ar Republik ; hen eo bet ar c'hrenva euz ar republikanet, deut a voa ive pinvidik euz a netra ! Enebet ha gret en deuz brezel d'an Iliz ha da Zoue. Mes, Doue en deuz roet d'ezhan tol ar maro dre zaouarn eur vaouez fall a leverer. Maro eo hep belek ebet var he dro. C'hui tud difeiz ha dizoue lakit evez, rak Doue ho kavo abret pe zivezat.

BUEZ HA MARO

AN AOTROU JEGOU

Vikel-Vraz e Kemper.

TON : *Eun Doue ebken adori.*

Selaouit brema va c'hlemmou,
Var maro ann Aotrou Jegou,
Erruet 'barz er Seminer
Etouez ar gloer et Kemper.

Trivec'h ha tri-ugent achu
N'ezuz bet d'ann dekvet a viz du,
Baoue voa ganet bretoned,
Ebarz e parres ar Faouët.

Er bloavez mil eiz kant pevar
E voa ganet ann den dispar,
Ha Joseph a voa bet hanvet
'Barz er vadiziant benniget.

He eontr Herviant, person Scaër,
Gemeraz Joseph da skolaër,
Ha didanna hen a zeske
Anaout ar mad, karet Doue.

Guerc'hted ene ar c'hrouadur
Gant he spered ken lem, ken fur,
A reaz da anaout timad
'Vije eun de eur belek mad.

E mil eiz kant eun varn-ugent
'Voa roet d'ezhan ar gurunenn,
Ha goude kasset da Baris,
D'ar seminer da Zant-Sulpis.

Eno glevet he holl vistri
O rei anezhan meuleudi ;
Ar pez en doa gret he c'helver
Araok voa belek da Gemper.

Er seminer voe roet d'ezha
Ar skridou-sakr da zisplega,
Dirag ar gloareget iaouank
Souezet ganthan, stank ha stank.

Souezet braz euz he velet
Ken gouiziek 'raok voa beleget,
Evit anaout ar virione
Zo kuzet e komzou Doue.

Sentuz d'ann Iliz ha d'ar Pab,
Euruz voa da veza ho mab,
Ha labouret n'euz kalounek
'Vel ma zere euz ar belek.

Prezeget n'euz d'ar veleien,
D'ar seurezed, d'ar vourc'hizien,
Ha d'ezho holl n'euz lavaret :
« Doue ganeoc'h 'ra vo karet ! »

Da vikel-vraz, pa voa galvet,
A galoun vad n'euz labouret
Evit sikour ann eskibien
Da hencha mad ho beleien.

E pep tra a hed he vue,
Ann aotrou Jegou a glaske
Rei da Zoue enor ha gloar,
Gant kement zo var ann douar.

N'euz den ebet c'hell lavaret
Ann oll vad a zo ganthan gret,
Ebarz en eskopti Kemper,
Epad m'eo ken trist ann amzer.

Betek zoken enn he gozni
Hen a laboure a zevri
Ha skrivet n'euz eul leor santel
Eur pennadik araok mervel.

En devez araok ma varve
ENN he gambrik c'hoaz a skrive
Eul levr all 'vit ar veleien
D'ho c'hennerza ha d'ho difenn.

Hirio pa veler goall-gasset
Ann Iliz gant he ministret,
Hag ann dud fall a glask ann tu
Da gass kuit Doue, ha saë-du !

Eur c'holl braz 'ra ar veleien,
Rak dezho voa eur sklerijenn,
Da dremenn ann arne spountuz
A c'hourdrouz Iliz sakr Jesus.

Var ann douar 'nn Aotrou Jegou
N'ez karet ar vugaligou,
Ha brema c'hoaz dirak Doue
Hen a bedo 'vitho bemde.

Ouzpenn bedo 'vit ann Iliz,
Evit ar Frans hag holl Breiziz
Ma vo desket ar vugale
Hervez lezennou mad Doue.

Bretouned, evel kristenien,
Karit bepret ho peleien
Ha pedit 'vitho Hor-Zalver,
Ma raint ato mad ho never.

Krouet omp holl 'vit ann envou,
Eleac'h ema Joseph Jegou,
Gant Doue breman o c'hortoz
He vugale er Baradoz !

Joseph-Lois-Fanch-Desire Jegou, ganet d'ann 10 a viz du, e 1804, ebarz er Faouët, en eskopti Guenet, gueichal stag euz eskopti Kemper, maro ebars er Seminer, e Kemper, d'ar meurs 14 a viz du 1882.

Pedit Doue, evithan, ha pedit ive evit ann Iliz hag he beleien !

Kavet e vez ar guerz-ma, gant kalz re all, da brena e ti Ian-Per Gourlay, 19, ru a Brovidans, e Kemper.